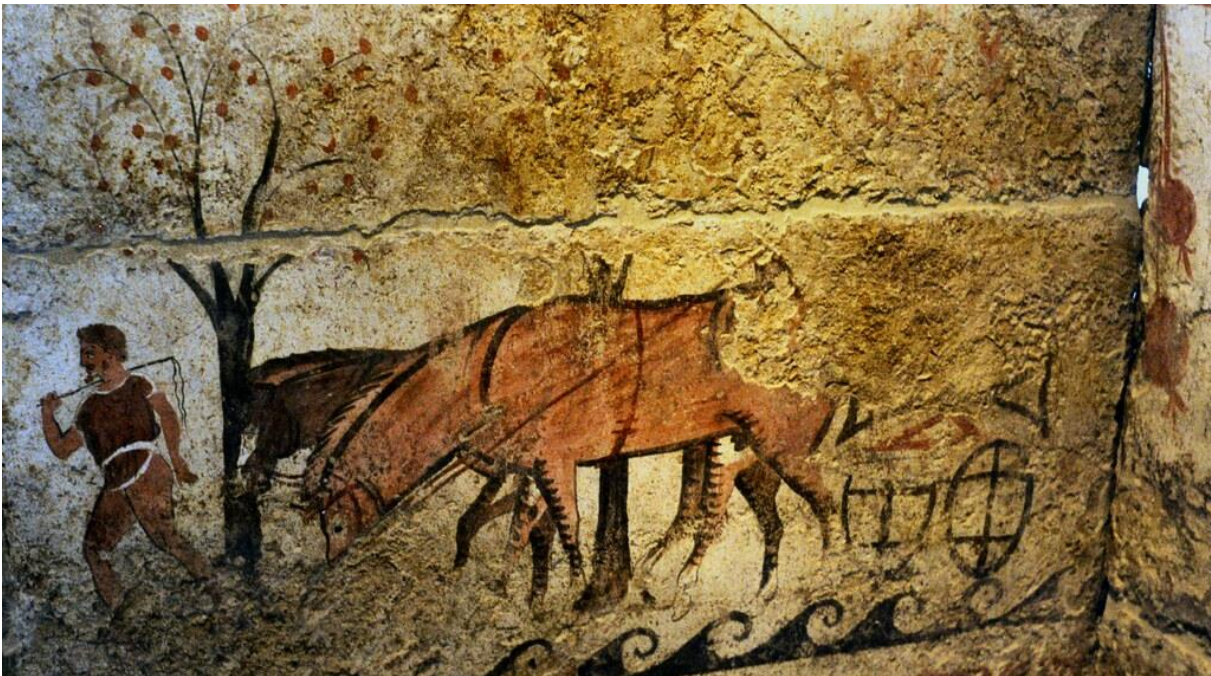

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

LIV OCH DÖD I ANTIKENS GREKLAND

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK OM
LEVNADSFÖRHÅLLANDEN I DEN DIGITALA
LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läroplanskopplingar Antikens Grekland Online). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historievetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.

Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna. Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras.

Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Antikens Grekland Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](http://skolaonline.varldskulturmuseerna.se)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Romarriket Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

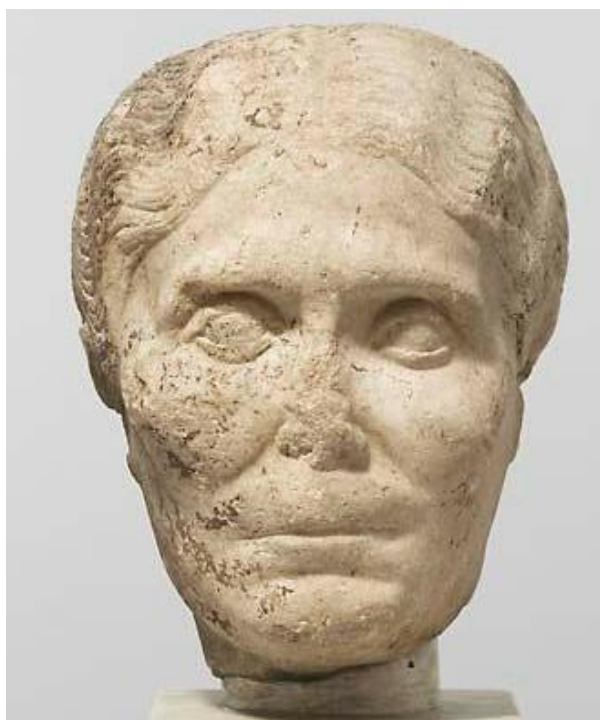
Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

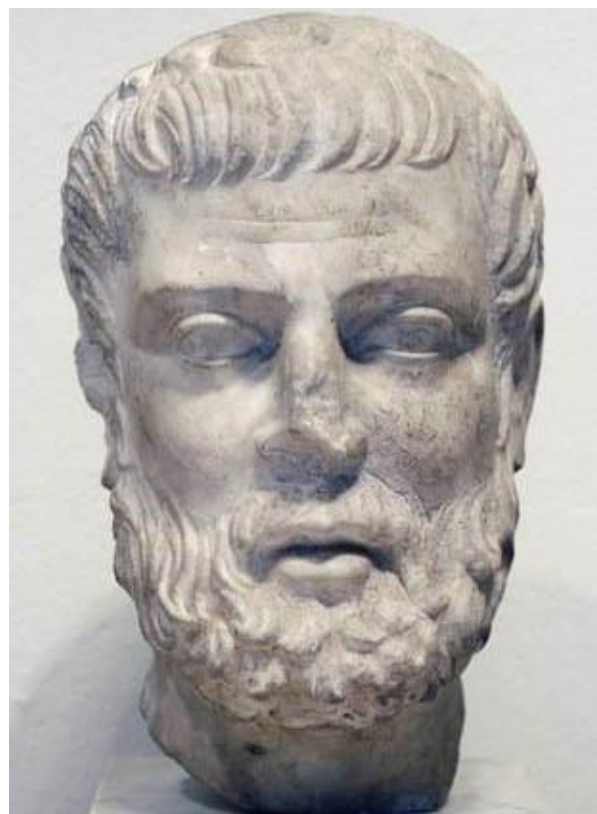
Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans eller eleverna var för sig ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta, eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.

Liv och död i antikens Grekland – Introduktion

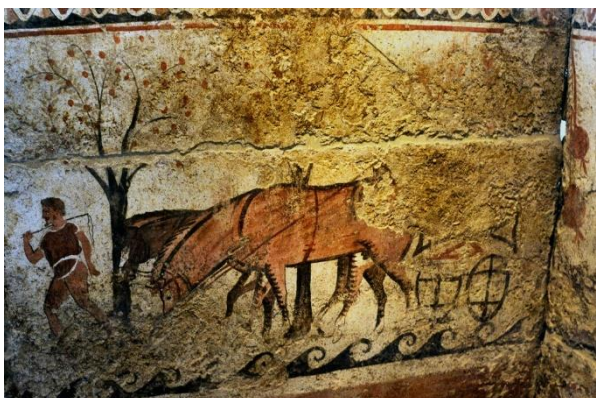

1. Vilka människor tror du att de två porträttbysterna visar? Spekulera, fantisera och beskriv. När och var levde de? Hur artade sig deras liv? Hade de familj? Vad arbetade de med? Blev de gamla? Upplevde de lycka och god hälsa? Skriv max en sida.

2. Sammanfatta introduktionen om levnadsförhållanden: Hur levde antikens greker sina liv? De som bodde på landsbygden? De som bodde i staden? Vad arbetade de flesta som? Vilken skillnad fanns mellan olika samhällsgrupper? Varför? Om du summerar: Vilka är de största skillnaderna med hur människor levde i antikens Grekland med hur de flesta lever idag? Skriv max en halv sida.

3. Berätta om en människa från antikens Grekland. Sök efter information i valfria källor. Vad hette denne? Var i antikens Grekland levde denne? Hur levde denne sitt liv? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

Arbete och fritid

1. Sammanfatta undertemat på max en sida genom att besvara följande frågor:

- Ungefär hur många levde som bönder?
- Vilka problem och utmaningar kunde jordbruket ställas inför?
- Hur långa var arbetsdagarna? Hur många timmar per dag brukar de flesta svenska arbetstagare arbeta idag?
- Vad odlades främst inom jordbruket?
- Hur var stadsbornas liv i jämförelse med folket på landsbygden?
- Vad hade de rika och övre samhällsklasserna större möjlighet till i jämförelse med resten av befolkningen?

2. Skriv en berättelse utifrån begravningskonsten från Paestum. Vem är mannen som drar sina hästar över åkern? Hur levde han sitt liv? Hur såg en typisk vardag ut? Hade han fru och barn? Vad gjorde de om dagarna? Skriv max en sida.

3. Studera föremålet nedan. Sök information och skriv max en sida om föremålet. Vem föreställer troligen figuren? Vad har figuren med människors vardagsliv att göra? Varför tror du att föremålet skapades, och var och hur brukade det användas? Vilken tid och plats kommer föremålet ifrån? Skriv max en halv sida.

4. Sök efter ett föremål i databasen Carlotta som kan knytas till jordbruk eller ett arbetsliv i staden. Skriv vad föremålet är, vad det använts till och varför du valt föremålet. Skriv max en sida.

Slaveri och brottslighet

1. Sammanfatta undertemat om slaveri. Hur många slavar fanns det? Hur var livet som slav? Ge exempel. Hur blev en person förslavad? Hur kunde en slav bli fri? Vilka hade slavar? Vad ledde Solons reformer till angående slaveriet? Vad ledde Filip II av Makedoniens fälttåg till? Skriv max en halv sida.

2. Sammanfatta undertemat om brottslighet. Vilken typ av brottslighet ansågs vanlig? Hur kunde en brottsling gripas och anhållas? Max en halv sida.

3. Spekulera, fantisera och beskriv. Vem tror du den unge mannen på fatet föreställer? Hur levde han sitt liv? Vad hette han? Var kom han ifrån? Hur såg hans vardag ut? Fantisera ihop en historia med början, mitt och slut. Skriv max en sida.

4. Fanns det några likheter och skillnader mellan slaveriet i Athen och i Sparta? Jämför de båda stadsstaterna och lista likheter och likheter. Skriv max en halv sida.

5. Undersök slaveri i andra statsbildningar under andra delar av historien? Sök i valfria källor. Ta med begrepp och faktorer som: inledning, avslutning, storlek, högsta punkt, arbete, män/kvinnor, vardag, behandling, motstånd, arv idag. Skriv max en sida.

6. Jämför brott och straff i antikens Grekland med hur det ser ut idag i Sverige. Finns likheter och skillnader? Varför? Tänk på vanliga brott, vanliga straff, orsak till brott mm. Skriv max en sida.

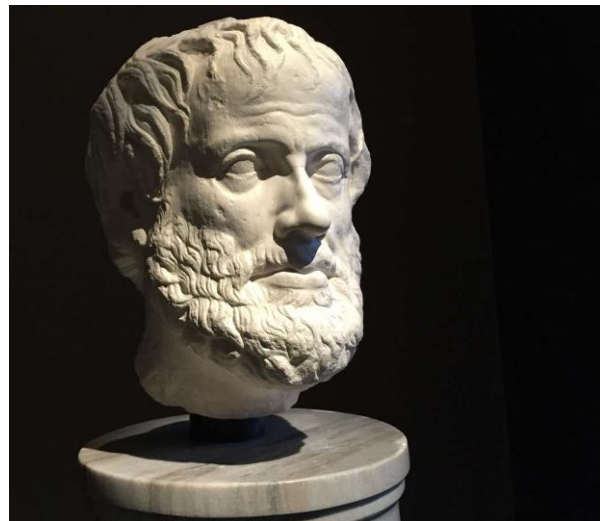
7. Studera föremålet, fundera och skriv ned dina tankar kring följande frågor: På vem eller vilka tror du att föremålet satt? Varför och under vilken eller vilka slags situationer? Hur levde de som hade föremålet på sig sina liv? Lista i punktform en typisk dag för någon som hade föremålet på sig. Skriv max en sida.

Familj, barn, uppväxt och utbildning

1. Sammanfatta undertemat. Hur såg familjerna ofta ut i antikens Grekland? Varför var barnadödligheten stor? Vilka roller hade män och kvinnor i hushållet? Hur såg barnens uppväxt och skolgång ut? Skriv max en halv sida.

2. Fördjupa dig utifrån skulpturen och målningen föreställande Aristoteles och hans skola i ämnet genom att studera undertemat "Platon och Aristoteles" i temat "Vetenskap, filosofi och språk". Vad hade Aristoteles för tankar om utbildning och vad var det för skola han grundade? Skriv max en sida.

Kärlek, giftermål och sexualitet

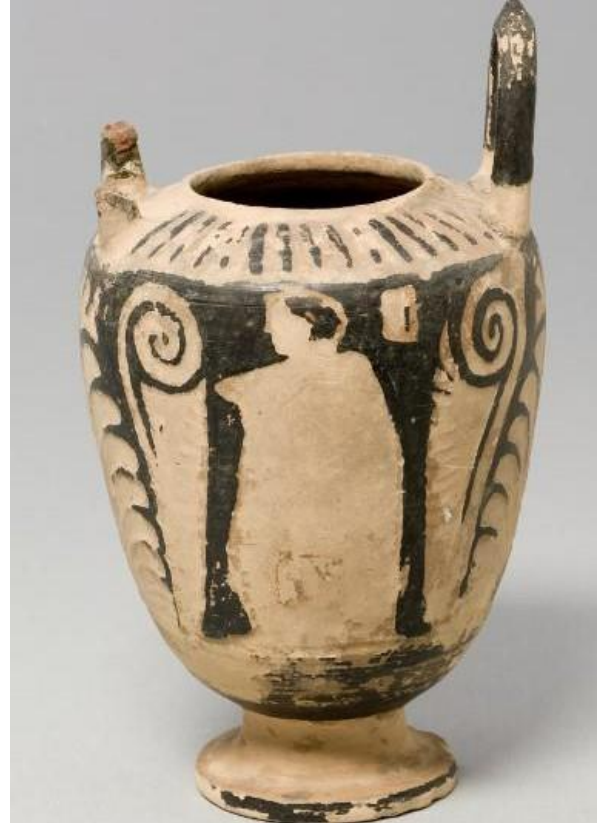
1. Sammanfatta undertemat. Vilken var den vanligaste orsaken till att två människor gifte sig? Varför? Den berömde filosofen Platon ansåg att det fanns flera olika former av kärlek - vilka? Vilken var synen på trohet i ett äktenskap? Vilken var synen på homosexualitet? Vilken var synen på skilsmässa? Skriv max en sida.

2. Jämför synen på äktenskap i antikens Grekland med den generella synen på äktenskap i dagens Sverige? Vilka är likheterna och skillnaderna? Jämför även med synen på äktenskap i andra länder och kulturer där denna skiljer sig från den i dagens Sverige – likheter och skillnader? Ge exempel. Skriv max en sida.

3. Jämför synen på sexualitet och homosexualitet i antikens Grekland med den generella synen på sexualitet i dagens Sverige? Vilka är likheterna och skillnaderna? Jämför även med synen på sexualitet i andra länder och kulturer där denna skiljer sig från den i dagens Sverige – likheter och skillnader? Ge exempel. Skriv max en sida.

4. Vad gestaltar motivet på skålen med lock? Beskriv vad som sker. Vilka gifter sig? Vilka familjer och samhällsgrupper kommer de ifrån?

Vilka ritualer och ceremonier har de genomgått för att bli man och hustru? Skriv max en sida.

5. Studera föremålet. Leta därefter upp ett annat föremål från databasen Carlotta som du anser har något med kärlek, giftermål och/eller sexualitet att göra. Beskriv föremålet och motivera varför du valt det. Skriv max en sida.

Män, kvinnor, jämställdhet och moderskap

1. Sammanfatta undertemat genom att besvara dessa frågor: Vilken var synen på jämställdhet i antikens Grekland? Hur skiljde sig mäns och kvinnors liv och möjligheter? Varför var mödradödlighet stor vid förlossningar? Vad var Thesmoforia för slags högtid? Skriv max en sida.
2. Jämför synen på jämställdhet och mäns och kvinnors liv och möjligheter i antikens Grekland med hur det generellt ser ut i dagens Sverige. Vilka likheter och skillnader finns? Lägg till ytterligare ett land och en kultur där förhållandena är annorlunda än i Sverige. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en halv sida.

3. Studera föremålet. Leta därefter upp ett annat föremål från databasen Carlotta som du anser förknippas med kvinnor. Beskriv föremålet och motivera varför du valt det. Skriv max en sida.

Högtider

1. Sammanfatta undertemat. Lista och beskriv fem antika grekiska högtider. Skriv max en halv sida.
2. Sök i valfria källor efter ytterligare tre antika grekiska högtider. Vad heter de, vad handlar de om, och när genomfördes de? Ange vilka källor du valt. Skriv max en halv sida.

3. Studera föremålet och målningen. Vem var Dionysos (Bacchus) och vad hade denne med firande att göra? Leta upp ett annat föremål från databasen Carlotta som har med Dionysos att göra. Beskriv föremålet och motivera varför du valt det. Skriv max en sida.

Dödlighet, synen på döden och begravningar

1. Sammanfatta undertemat om dödlighet. Hur länge levde i genomsnitt antikens greker? Varför levde kvinnor i genomsnitt kortare än männen? Varför var dödligheten större för antikens greker än vad den är för oss idag? Varför var barnadödligheten stor? Skriv max en halv sida.
2. Vilken var synen på döden? Vad trodde många hände efter livets slut? Jämför grekernas syn på döden med minst tre andra synsätt på döden och efterlivet från andra kulturer och religioner. Sök fritt efter information. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.
3. Varför ansågs det viktigt med en ordentlig begravning? Vad menas med *nekropolis*? Sök i valfria källor efter kunskap om en antik grekisk nekropol. Namnge platsen, beskriv dess geografiska läge och hitta en bild som visar platsen idag. Skriv max en sida.

4. Studera föremålet. Under vilken begravningsritual och ceremoni tror du föremålet användes? Lista kort de övriga ritualerna och beskriv dem. Vilken slags person tror du använde sig av föremålet? Skriv max en sida.
5. Sök efter ett föremål i databasen Carlotta som du anser har något med döden att göra. Beskriv föremålet och motivera varför du valt det. Skriv max en sida.

Hur lever antika grekiska högtider och ritualer kring giftermål och begravningar kvar idag?

1. Redogör för hur spåren och effekterna av antika högtider samt ritualer kring giftermål och begravningar lever kvar idag. Skriv max en sida.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Beskriv en scen där två athenare råkar mötas på gatan. De kommer från helt olika samhällsgrupper. Vilka är de? Vad heter de, hur gamla är de, hur ser deras familjer ut? Hur lever de sina liv? Fantisera ihop en händelse, en kort dialog, beskrivning av vad de är på väg, vad de tycker om varandra och hur de fortsätter sin dag. Skriv max en sida.

2. Jämför det liv som du lever med en antik grekisk person i samma ålder. Vilka likheter och skillnader finns? Kan någon anses leva ett bättre eller sämre liv – varför/varför inte? Vad är det att leva ett bra liv, anser du? Kan vi lära något från de liv som grekerna levde? Om ja, vad? Skriv max en sida.

3. Jämför synen på äktenskap i anticens Grekland med den generella synen på äktenskap i dagens Sverige? Vilka är likheterna och skillnaderna? Jämför även med synen på äktenskap i andra länder och kulturer där denna skiljer sig från den i dagens Sverige – likheter och skillnader? Ge exempel. Skriv max en sida.

4. Jämför synen på sexualitet och homosexualitet i anticens Grekland med den generella synen på sexualitet i dagens Sverige? Vilka är likheterna och skillnaderna? Jämför även med synen på sexualitet i andra länder och kulturer där denna skiljer sig från den i dagens Sverige – likheter och skillnader? Ge exempel. Skriv max en sida.

5. Jämför synen på jämställdhet och mäns och kvinnors liv och möjligheter i Romarriket med hur det generellt ser ut i dagens Sverige. Vilka likheter och skillnader finns? Lägg till ytterligare ett land och en kultur där förhållandena är annorlunda än i Sverige. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en halv sida.

6. Jämför levnadsförhållandena i anticens Grekland med förhållandena i en annan historisk kultur och statsbildning (Ej dagens samhälle). Vilka likheter

och skillnader finns vad gäller livslängd, barns uppväxt, utbildning, arbete, sjukdomar, jämställdhet, sexualitet och synen på döden? Skriv max en sida.

7. Tolka föremålet! Vad är det för något och vad kan det berätta? Använd dig av vägledningen och dess frågor på sidan "Vad kan ett museiföremål berätta?". Skriv först vad du TROR att föremålet är och vad det kan berätta. Leta därefter upp föremålet via Världskulturmuseernas databas [Carlotta - Översikt](#). Försök hitta rätt sökord. Besvara frågorna så gott det går med informationen som finns vid föremålet. Jämför dina egna tankar med de riktiga svaren. Hur väl stämde de? Skriv 1-2 sidor.